

Projectplan

Projectplan Sperwer voor aanvulling ontheffing met kenmerk FF/75C/2012/0370

Aanvulling ontheffing Flora- en faunawet Masterplan Monnikenberg

Opdrachtgever

HPG Hilversum bv.

Status

definitief

Emmastraat 16
8011 AG Zwolle

T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Projectplan Sperwer voor aanvulling ontheffing met kenmerk FF/75C/2012/0370

Subtitel

Aanvulling ontheffing Flora- en faunawet Masterplan Monnikenberg

Projectcode	Datum	Status
16-304	29 juli 2016	definitief

Auteur(s)

Adriaan de Gelder

Eindredactie

David Sietses

Opdrachtgever

HPG Hilversum bv.

© Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Gelder, A. de (2016). Projectplan Sperwer voor aanvulling ontheffing met kenmerk FF/75C/2012/0370. Aanvulling ontheffing Flora- en faunawet Masterplan Monnikenberg. Rapport 16-304. Ecogroen bv Zwolle.

Inhoud

1.	Algemene informatie	1
2.	Werkzaamheden en planning	2
2.1	Werkzaamheden	2
2.2	Werkwijze werkzaamheden	3
2.3	Planning werkzaamheden	3
3.	Verbodsartikelen	4
3.1	Beschadigen en vernietigen van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen van het dier (art. 9)	4
3.2	Verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of verblijfplaatsen van het dier (art. 11)	4
3.3	Zoeken, rapen, uit het nest nemen, beschadigen of vernielen van eieren van het dier (art. 12)	4
3.4	Vervoer en onder zich hebben van het dier, dan wel eieren, nesten of producten daarvan (art. 13)	4
4.	Ecologische inventarisatie	5
4.1	Methode inventarisatie	5
4.2	Actualiteit inventarisatiegegevens	5
4.3	Locatie inventarisatie	5
5.	Resultaten	6
6.	Effecten	7
6.1	Effect werkzaamheden: kwaliteit leefgebied	7
6.2	Effect werkzaamheden: kwantiteit leefgebied	7
6.3	Effect werkzaamheden: monitoren	7
7.	Gunstige staat van instandhouding	8
7.1	Staat van instandhouding Sperwer	8
7.2	Afbreuk gunstige staat van instandhouding	8
7.3	Zorgvuldig handelen	8
8.	Maatregelen	9
8.1	Maatregel	9
8.2	Locatie maatregel	9
8.3	Doel maatregel	9
8.4	Effectiviteit maatregel	9
8.5	Afhankelijkheid van derden	9
8.6	Uitvoering maatregel: monitoren	10
9.	Alternatieven	11
9.1	Alternatieve locatie	11
9.2	Alternatieve inrichting	11
9.3	Alternatieve werkwijze	11
9.4	Alternatieve planning	11

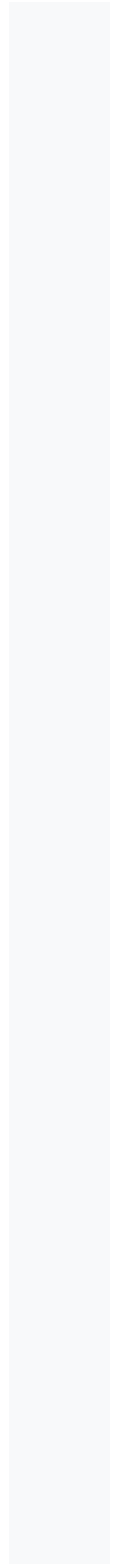
10. Geraadpleegde bronnen

12

Bijlagen

Bijlage 1 - Waarnemingen Sperwer

Bijlage 2 - Uitwijkmogelijkheden Sperwer (500 meter)

1. Algemene informatie

Projectgegevens

Projectnaam	Masterplan Monnikenberg
Naam aanvrager	HPG Hilversum bv.
Doel aanvraag	<u>Aanvulling op verleende ontheffing met kenmerk FF/75C/2012/0370</u>

Een samenwerkingsverband van verschillende partijen - Tergooiziekenhuizen, Goois Natuurreservaat, Hugenholtz Property Group Hilversum BV en Merem behandelcentra - heeft een plan ontwikkeld voor het gebied de Monnikenberg ten oosten van Hilversum (zie figuur 1.1).

Figuur 1.1 Globale ligging van het plangebied 'De Monnikenberg' ten opzichte van stedelijke bebouwing en infrastructuur.

De ontwikkeling en voorgenomen plannen zijn uitgebreid beschreven in het bestaande activiteitenplan (Ecogroen 2012). Ontheffing voor deze werkzaamheden is reeds verleend op 16 juli 2013 met kenmerk FF/75C/2012/0370.

HPG Hilversum wil dit najaar (2016) starten met de kap van een douglassparrenbosje. Vanuit zorgvuldigheid en niet meer actueel zijn van verspreidingsgegevens is voorafgaand aan de kap bepaald of de verspreiding van beschermde soorten gewijzigd is. Dit actualiserend onderzoek heeft op 12 juli 2016 plaats gevonden. Hierbij is een in gebruik zijnd sperwernest in het bosje aangetroffen. Sperwer is niet meege-
nomen in de reeds verleende ontheffing. De soort was op het moment van de vorige aanvraag niet broedend in het plangebied aanwezig. Voor het verwijderen van deze jaarrond beschermde nestlocatie van Sperwer is het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk. Het ontbreken van ontheffing voor Sperwer wordt met deze aanvraag hersteld, zodat vóór het kappen van het sparrenbosje ontheffing Flora- en faunawet voor Sperwer is verkregen.

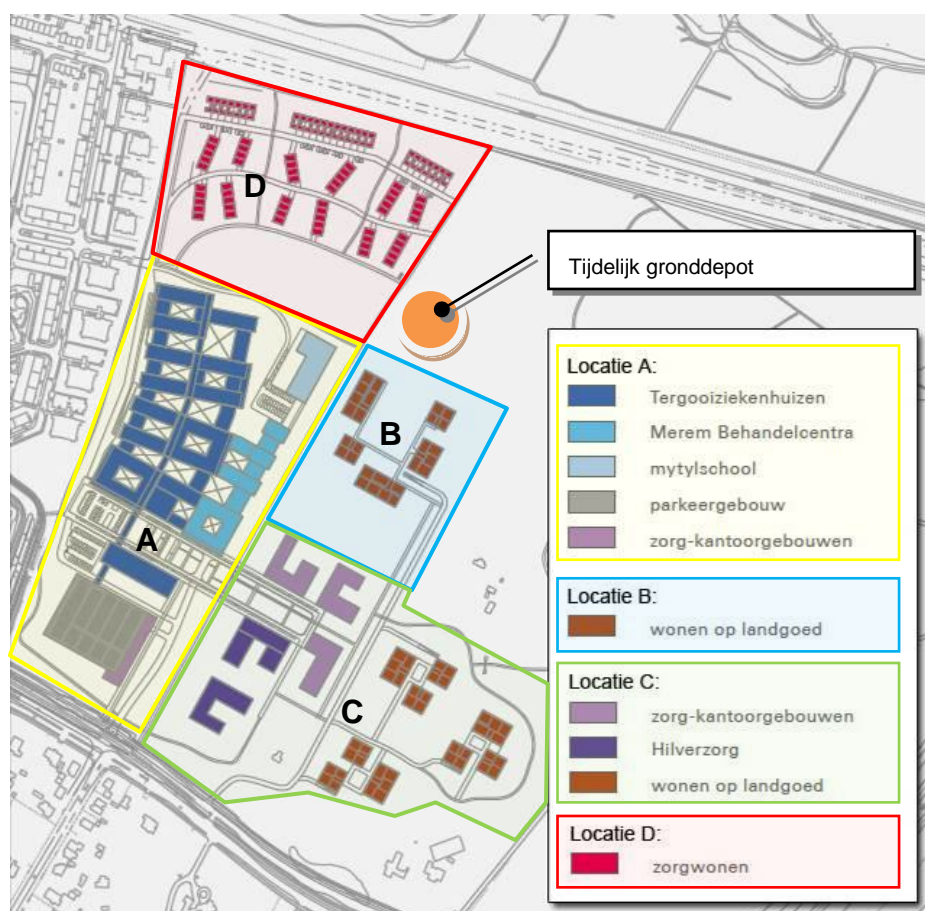
Voorliggend projectplan heeft dezelfde opbouw als het format van het 'Projectplan ruimtelijke ingrepen' zoals wordt aangeboden via de website www.rvo.nl.

2. Werkzaamheden en planning

2.1 Werkzaamheden

De uitvoering van het Masterplan Monnikenberg is onderverdeeld in werkzaamheden op verschillende deellocaties. Ten behoeve van de overzichtelijkheid zijn deze deellocaties in figuur 2.1 weergegeven. Voor een toelichting op de ontwikkelingen binnen de verschillende deellocaties, wordt verwezen naar het oorspronkelijke projectplan dat ten grondslag ligt aan de reeds verleende ontheffing (Sietjes 2012).

Tot op heden is nog niet gestart met de werkzaamheden. In dit najaar (2016) zal als eerst worden gestart met inrichting van deelgebied B, waarvoor het aanwezig sparrenbos gekapt zal worden. Voor de nestlocatie van Sperwer is dit de enige relevante werkzaamheid.

Figuur 2.1 De binnen het Masterplan Monnikenberg onderscheiden locaties A tot en met D.

A = toekomstige locatie van Tergooiziekenhuizen, Merem Behandelcentra, Mytyschool, kantoren en parkeergebouw

B = wonen op het landgoed – terrein HPG

C = Zorg- kantoorgebouwen, Hilverzorg en landgoedwonen – Meremterrein

D = huidige locatie Tergooiziekenhuis en toekomstige locatie zorgbuurt met (zorg)wonen

Bron: Definitief Masterplan 28 november 2011

2.2 Werkwijze werkzaamheden

Het te kappen bosperceel bestaat uit een vlak monotone aanplant van Douglas en een smalle strook loofbos aan de zuidzijde. De aan weerszijde gelegen relictten van beukenlanen worden hersteld en tevens worden extra beuken en eiken op het terrein aangeplant. Na kap wordt het terrein bouwrijp gemaakt, waarna woningbouw plaats vindt. Op pagina 62 van het Masterplan ([Initiatiefnemers Monnikenberg gemeente Hilversum 2011](#)) is uitgebreidere informatie te vinden. [Zie hiervoor www.planmonnikenberg.nl](http://www.planmonnikenberg.nl).

Om natuurwaarden te ontzien of te versterken worden de volgende maatregelen genomen:

- De kap van de bomen vindt plaats buiten het broedseizoen van vogels onder begeleiding van een ter zake kundige ecooloog;
- Aan de noordzijde wordt een brede en diepe greppel aangelegd, beplant met (doorn)struiken en in het midden voorzien van een dassenraster;
- Aan de landgoedzijde van de ontsluitingsweg en het wooncomplex wordt het dassenraster doorgetrokken en worden rododendrons aangeplant om lichtuitstraling richting het landgoed te minimaliseren;
- De openbare verlichting zal vleermuisvriendelijk zijn;
- De beukenlanen worden hersteld en er worden extra beuken en eiken aangeplant.

2.3 Planning werkzaamheden

De start van de bomenkap fase is gepland vanaf oktober 2016 en loopt door tot in het winterseizoen van 2016-2017.

3. Verbodsartikelen

3.1 Beschadigen en vernietigen van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen van het dier (art. 9)

Wel van toepassing. Als gevolg van de voorgenomen inrichtingsmaatregelen wordt leefgebied en/of verblijfplaatsen van Sperwer beschadigd of vernietigd.

3.2 Verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of verblijfplaatsen van het dier (art. 11)

Wel van toepassing. Als gevolg van de voorgenomen inrichtingsmaatregelen wordt leefgebied en/of verblijfplaatsen van Sperwer verstoord.

3.3 Zoeken, rapen, uit het nest nemen, beschadigen of vernielen van eieren van het dier (art. 12)

Niet van toepassing.

3.4 Vervoer en onder zich hebben van het dier, dan wel eieren, nesten of producten daarvan (art. 13)

Niet van toepassing.

4. Ecologische inventarisatie

4.1 Methode inventarisatie

De informatie over de recente aanwezigheid van Sperwer is gebaseerd op een veldbezoek van 12 juli 2016. Andere, oudere waarnemingen van Sperwer zijn overgenomen uit de natuurtoets van 2011. Daarnaast is de NDFF (dato 28 juli 2016) geraadpleegd. Overigens is tijdens het veldbezoek van 12 juli ook aandacht besteed aan overige strikt beschermde flora en fauna.

4.2 Actualiteit inventarisatiegegevens

Het veldbezoek is uitgevoerd op 12 juli 2016 en daarmee zeer actueel.

4.3 Locatie inventarisatie

De inventarisatiegegevens zijn afkomstig uit het gebied zoals is weergegeven in figuur 4.1.

Figuur 4.1 Geografische ligging van het te kappen bosperceel.

5. Resultaten

Sperwer

Nestplaatsen

Tijdens het veldbezoek op 12 juli 2016 is in het sparrenbosje één bezette horst van Sperwer aangetroffen. Hierbij is één bedelende takkeling (jong) in het perceel waargenomen. Onder het nest zijn diverse prooi-resten aangetroffen. Bekend is dat Sperwer het nu bezette nest ook in 2009 gebruikt heeft als nestlocatie. Hieronder volgt de passage uit de natuurtoets van 2011.

'In 2011 is net buiten het plangebied één paar Sperwer tot broeden is gekomen. Daarnaast is op de locatie waar woningbouw gerealiseerd wordt (op het huidige eigendomsterrein van HPG), een verlaten horst aanwezig. In 2009 is hier voor het laatst gebroed door de soort (mond. mededeling mevr. H. Sevink, roofvogelwerkgroep 't Gooi en Utrecht). Voor de exacte locaties van de horsten wordt verwezen naar Bijlage 1. De aanwezige bossen en bosranden in het onderzoeksgebied en een groot gebied daaromheen worden waarschijnlijk gebruikt als foerageergebied.'

Foerageergebieden

Het foerageergebied van het sperwerpaar omvat het nabijgelegen deel van de bebouwde kom van Hilversum en de bossen in en rondom de Monnikenberg.

Omgevingscheck

Zoals eerder genoemd is, buiten de in gebruik zijnde nestlocatie uit 2016, één andere nestlocatie bekend uit de directe omgeving van het te kappen bosperceel. Dit betreft een broedgeval in 2011 in het noorden van de Monnikenberg (zie bijlage 1). Tijdens de omgevingscheck op 12 juli zijn echter geen andere bezette nestplaatsen van Sperwer vastgesteld in de directe omgeving van het te kappen bosperceel. Uit onderzoek is bekend dat het territorium van Sperwer zich uitstrekt tot minimaal 500 meter vanaf een nestlocatie (SOVON 2016; fusieafstanden vogels). Afhankelijk van onder ander het voedselaanbod ter plaatse kan dit tot oplopen tot boven de 3000 meter (Bijlsma *et. al.* 1993). Gezien het territoriale gedrag van Sperwer is het niet waarschijnlijk dat binnen een straal van 500 meter (worstcase) zich een ander broedpaar Sperwer bevindt. Op de kaart in bijlage 2 zijn de uitwijkmogelijkheden binnen een straal van 500 meter weergegeven. Hierbij zijn alle naaldbos percelen binnen aangemerkt als geschikt. Sperwer broedt namelijk het liefst in monotone naaldbossen of in loofbossen met een florierende ondergroei van struiken (Vogelbescherming, 2016). Zoals te zien in bijlage 2 zijn er voldoende uitwijkmogelijkheden voor het broedpaar in de omgeving van het te kappen bosperceel voorhanden.

Overige strikt beschermde soorten

Tijdens het veldbezoek op 12 juli zijn geen andere beschermde soorten in het te kappen bosperceel aangetroffen. Opvallend was het ontbreken van nesten van Eekhoorn.

6. Effecten

6.1 Effect werkzaamheden: kwaliteit leefgebied

Als gevolg van de bomenkap gaat een nestplaats van Sperwer verloren. Zodoende is vooral sprake van een effect op de kwantiteit (beschikbaarheid van nestplaatsen).

6.2 Effect werkzaamheden: kwantiteit leefgebied

Als gevolg van de bomenkap gaat een nestplaats van Sperwer verloren. Uit de omgevingscheck is gebleken dat rondom het te kappen perceel diverse bospercelen liggen die in potentie geschikt zijn voor de soort maar nog niet bezet zijn. Door deze uitwijkmogelijkheden liggen er goede mogelijkheden voor huidige broedpaar om uit te wijken naar één van deze bospercelen. Aangezien vrijwel alle Sperwers ieder jaar een nieuw nest bouwen (Bijlsma *et. al.* 2013), is er een gereede kans dat ze één van de nu nog 'lege' bospercelen gaan bezetten. Dit blijkt ook uit de aanwezigheid van een bezette nestlocatie van Sperwer in 2011 (zie bijlage 1). In kwantiteit zal het aantal broedparen van Sperwer in de omgeving van het te kappen perceel dan ook niet afnemen.

Het Masterplan Monnikenberg voorziet ook in kap van bomen in deelgebied A. Dit bos is echter niet geschikt als broedlocatie voor Sperwer. De kap van bomen in deelgebied A heeft dan ook geen negatief effect op beschikbaarheid van broedbiotoop voor Sperwer.

6.3 Effect werkzaamheden: monitoren

Voorafgaande en gedurende de uitvoering van de kapwerkzaamheden zal overlegd worden met en toezicht worden gehouden door een ter zake kundige van het ecologisch adviesbureau Ecogroen.

Om na te gaan of het broedpaar is uitgeweken naar één van de omliggende bospercelen wordt in het voorjaar (april-juni) van 2017 een controle uitgevoerd van de uitwijkgebieden.

7. Gunstige staat van instandhouding

7.1 Staat van instandhouding Sperwer

Alleen in bijna boomloze gebieden ontbreken Sperwers in Nederland. De hoogste dichtheden waren traditioneel op de zandgronden te vinden, in dichte en niet te oude naaldbossen. Momenteel ontbreekt de Sperwer hier echter veelal of zijn de dichtheden er laag. Tegelijkertijd heeft deze roofvogel zich gevestigd op allerlei plekken in dichte loofbosjes, wegbepanting of zelfs stadstuinen. De landelijke stand bedroeg rond 1970 slechts zo'n 250 paren als gevolg van indirecte vergiftiging via landbouwpesticiden. Nadat deze bestrijdingsmiddelen verboden waren, volgde een snel herstel van de stand en een kolonisatie van voorheen onbezette gebieden. Deze toename hield aan tot 1990, om vanaf 2000 te worden gevolgd door een afname, in ieder geval op de hoge gronden. Hierbij spelen verschillende factoren mee, waaronder voedselgebrek op de armste gronden en omzetting van productiebos (in jonge fasen geschikt voor Sperwer) in natuurlijker bos of heide, naast jarenlange nestpredatie door Haviken (SOVON 2016). De staat van instandhouding van Sperwer is in Nederland (ondanks de afname vanaf 2000) en naar verwachting ook op lokaal niveau nog steeds gunstig te noemen.

7.2 Afbreuk gunstige staat van instandhouding

Het verdwijnen van de nestplaats in het te kappen bosperceel heeft zeer waarschijnlijk geen negatief effect op de lokale populatie Sperwers omdat de kap buiten het broedseizoen wordt uitgevoerd en er voldoende uitwijkmogelijkheden zijn voor het broedpaar. De bomenkap doet dan ook geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de (lokale) Sperwerpopulatie.

7.3 Zorgvuldig handelen

Bij de geplande werkzaamheden wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van broedvogels. Voor alle (mogelijk) aanwezige broedvogels geldt dat werkzaamheden die broedlocaties van vogels verstoren of beschadigen buiten het broedseizoen worden gestart. De werkzaamheden mogen alleen doorlopen tot of beginnen in het broedseizoen wanneer vooraf zeker is gesteld dat broedvogels ontbreken binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Dit gebeurt middels een inspectie vooraf door een ter zake kundige.

8. Maatregelen

8.1 Maatregel

De belangrijkste maatregel bestaat uit het ontzien van de Sperwers door de kapwerkzaamheden buiten het kwetsbare broedseizoen van de soort uit te voeren. Het broedseizoen van Sperwer loopt van circa begin maart (vestiging territorium, bouw van nest) tot en met juli (uitvliegen van de jongen).

Hoewel Sperwer in staat is ieder jaar een nieuw nest bouwen worden uit het oogpunt van zorgvuldigheid drie nestmanden opgehangen. Deze worden geplaatst op geschikte locaties binnen 500 meter vanaf de huidige nestlocatie (bijlage 2, uitwijkgebieden).

8.2 Locatie maatregel

Niet van toepassing, de uitwijkmogelijkheden zijn op de kaart in bijlage 2 weergegeven.

8.3 Doel maatregel

Het doel van de maatregelen is om zorgvuldig te handelen ten aanzien van de aanwezige broedende Sperwers.

8.4 Effectiviteit maatregel

Uit de omgevingscheck en de bureaustudie is gebleken dat er rondom het te kappen bosperceel diverse bospercelen liggen die in potentie geschikt zijn voor de soort maar nog niet bezet zijn. Door deze uitwijkmogelijkheden liggen er goede mogelijkheden voor huidige broedpaar om uit te wijken naar één van deze bospercelen. In één van de percelen is reeds een horst aanwezig welke Sperwer kan gebruiken (voormalige nestlocatie uit 2011). Daarnaast bouwen vrijwel alle Sperwers ieder jaar een nieuw nest, waardoor er een gereede kans dat ze één van de nu nog 'lege' bospercelen gaan bezetten. Om vestiging te vergemakkelijken worden verspreid in het uitwijkgebied drie nestmanden opgehangen door een ter zake kundige op het gebied van Sperwer. In kwantiteit zal het aantal broedparen van Sperwer in de omgeving van het te kappen bosperceel naar verwachting dan ook niet afnemen.

8.5 Afhankelijkheid van derden

Nee.

8.6 Uitvoering maatregel: monitoren

Om na te gaan of het broedpaar is uitgeweken naar één van de omliggende bospercelen wordt in het voorjaar (april-juni) van 2017 een controle uitgevoerd van de uitwijkgebieden.

9. Alternatieven

9.1 Alternatieve locatie

De geplande bomenkap maakt onderdeel uit van het Masterplan Monnikenberg waarvoor reeds ontheffing is verkregen.

9.2 Alternatieve inrichting

De geplande bomenkap maakt onderdeel uit van het Masterplan Monnikenberg waarvoor reeds ontheffing is verkregen.

9.3 Alternatieve werkwijze

Met behulp van de voorgestelde maatregelen wordt Sperwer zo goed mogelijk ontzien en wordt voorkomen dat dieren verstoord worden. Er is geen werkwijze denkbaar die zorgt voor (nog) minder schade.

9.4 Alternatieve planning

Het gekozen moment (oktober 2016 t/m februari 2017) is het meest geschikt om de werkzaamheden uit te voeren, omdat deze periode valt buiten het kwetsbare broedseizoen van Sperwer. De werkzaamheden in een andere periode van het jaar uitvoeren is daarom niet wenselijk.

10. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Bijlsma *et al.* (1993). Ecologische atlas van de Nederlandse Roofvogels. Werkgroep Roofvogels Noord- en Oost-Nederland/Vogelbescherming Nederland. Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs BV, Haarlem.

Sietses, D. (2012). Activiteitenplan Flora- en faunawet Masterplan Monnikenberg. Onderbouwing ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet artikel 75C. Rapport 12-349. EcoGroen Advies BV, Zwolle.

Sietses, D. & M. Wallink (2012). Vervolgonderzoek herstructurering Monnikenberg, Hilversum. Effectbeoordeling in het kader van de Flora- en faunawet. Rapport 11-049/1. EcoGroen Advies BV, Zwolle.

RvO (2013). Ontheffing Flora en faunawet Masterplan Monnikenberg. Kenmerk: FF/75C/2012/0370 de datum 16-07-2013.

Internet

NDFF, 2016. Datum raadpleging 26 juli 2016

SOVON 2016 (website met soortinformatie over vogels)

Vogelbescherming.nl (website met soortinformatie over vogels)

Bijlagen

Bijlage 1 - Waarnemingen Sperwer

Bijlage 2 - Uitwijkmogelijkheden Sperwer (500 meter)

